

Pasolini i l'educació com a acte de llibertat

Publicat per [Interacció](#) [1] el 05/10/2018 - 10:11 | Última modificació: 15/06/2026 - 15:24

Lectura prèvia per a Interacció18 – Sobre la humanitat dels humans

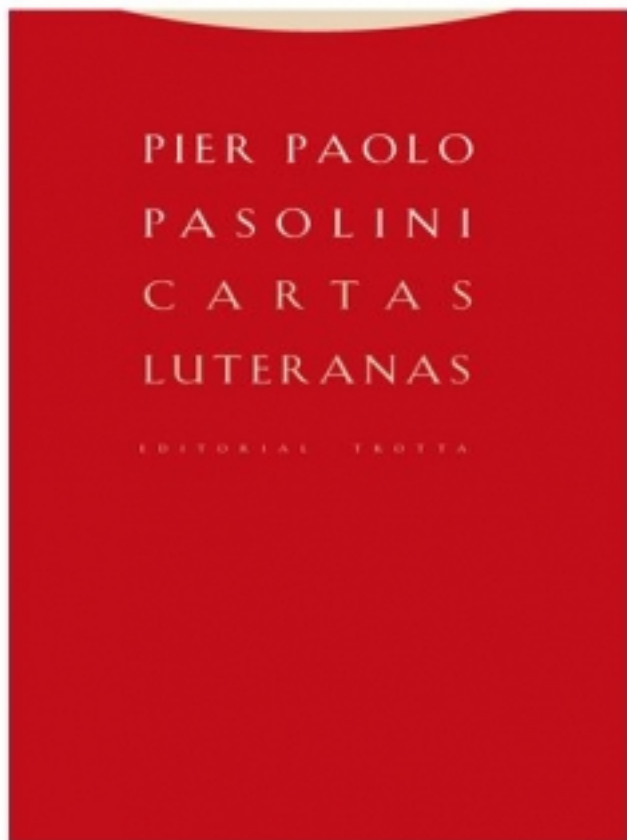
Què vol dir educar? Transmetre coneixements? Preparar per a una professió? Adaptar-se a una societat determinada? Pier Paolo Pasolini va dedicar bona part de la seva obra a qüestionar aquestes certeses. Ho va fer des del cinema, la literatura, el periodisme i també des de l'escriptura epistolar.

Entre els seus textos menys coneguts hi ha *Gennariello*, una sèrie de cartes adreçades a un adolescent napolità imaginari. Escrites durant els darrers anys de la seva vida, aquestes cartes són alhora una reflexió sobre l'educació, una crítica del conformisme i una defensa radical de la llibertat de pensament.

Pasolini parteix d'una idea senzilla: ningú no educa des d'una posició exterior o neutral. Tots som educats constantment pel món que habitem. Els espais, els objectes, els hàbits, els llenguatges i les relacions socials modelen la nostra manera de pensar molt abans que qualsevol lliçó formal.

Aquesta mirada continua sent especialment pertinent avui. Sovint associem l'educació a l'escola, però bona part dels aprenentatges que configuren una societat es produeixen en altres espais: als carrers, als mitjans de comunicació, a les institucions culturals, a les pràctiques quotidianes i als imaginaris col·lectius.

Pasolini desconfiava dels qui anomenava "deseducadors": aquells que transmeten normes i coneixements sense qüestionar les estructures de poder que els sostenen. Per contra, defensava una educació basada en el diàleg, la consciència crítica i la capacitat de revisar les pròpies certeses. Per això afirmava que no es pot ensenyar sense aprendre al mateix temps.

Les cartes de Pasolini converteixen l'escriptura en una conversa sobre educació, llibertat i responsabilitat cívica.

Aquesta actitud crítica el va portar a formular una de les seves intuïcions més suggeridores: els objectes també eduquen. Les formes de consum, els espais que habitem i les condicions materials de vida contribueixen a construir la nostra manera d'entendre el món. L'educació no és només una qüestió de continguts, sinó també de contextos.

Des d'aquesta perspectiva, la cultura adquireix una importància central. No com un conjunt de productes o activitats, sinó com un espai on les persones poden interpretar la realitat, confrontar idees i construir criteri propi. Pasolini entenia que la cultura és una forma de possessió del món que permet resistir les lògiques de submissió i uniformització.

La seva obra és també una defensa de l'educació com a relació humana. Les persones no s'eduquen únicament a través de discursos o instruccions. S'eduquen a través dels exemples, de les actituds i de la capacitat d'estimar i reconèixer els altres. Per això, escriu, algú només pot educar amb el seu ésser i amb la seva possibilitat d'amor.

Llegit avui, *Gennariello* continua interpel·lant-nos perquè planteja una pregunta que travessa bona part dels debats d'[Interacció18](#) [2]: quines formes de vida estem ajudant a construir des de la cultura?

Més que oferir respostes, Pasolini ens convida a mantenir viva la capacitat de preguntar-nos per les condicions que modelen la nostra experiència i per la responsabilitat que assumim en la transmissió d'idees, valors i maneres d'habitar el món. Potser aquesta és una de les definicions més exigents i alhora més fecundes de l'educació.

Referència

Pasolini, P. P. (2017). *Cartas luteranas* (G. Pontón, Trad.). Editorial Trotta.

Llibre registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C \[3\]](#)[ERCles \[3\]](#) especialitzat en polítiques culturals i pensament contemporani.

Consulteu també

Llegiu l'entrevista d'Enzo D'Errico a Erri de Luca [El inventado "Gennariello" de Pasolini, de Erri De Luca \[4\]](#), al web del Centro Studi Pier Paolo Pasolini [\[5\]](#), i publicada originalment al "Corriere della Sera", el 16 de octubre de 1994.

Francisco Albornoz destaca la qualitat "performàtica" de l'obra de Pasolini, la seva sensibilitat a la "performativitat de la vida", en la mesura que la seva càrrega estètica i política conté accions en si mateixa. [Pasolini / Performatividad / Política. La vida como obra de arte \[6\]](#).

No podem deixar passar aquesta ocasió per recomanar-vos la lectura de l'informe de Sidd Joag [Safeguarding the daring voice: Arts & freedom of expression \[7\]](#), publicat per l'IETM - [\[8\]](#)International Network for Contemporary Performing Arts a Brussel·les, en col·laboració amb Arts Everywhere/Musagetes (març 2018).

El 1947 Pasolini va publicar el text *Los auténticos educadores*, que podeu llegir en el llibre [Demasiada libertad sexual os convertirá en terroristas \[9\]](#) (p. 41-44)

Categories: Entrevista

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: educació i cultura

Etiquetes: pensament cultural

Etiquetes: valor públic de la cultura

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: drets culturals

- [\[10\]](#)

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2018/cartes-pasolini>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/categorias-dapunts/activitats-interaccio/interaccio-jornades/interaccio-2018>

[3] <http://cercles.diba.cat/>

[4] <http://www.centrostudipierpaolopasolinicasarsa.it/molteniblog/gennariello-scugnizzo-di-pasolini/>

[5] <http://www.centrostudipierpaolopasolinicasarsa.it/>

[6] <http://dx.doi.org/10.4067/S0718-71812015000200020>

[7] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/safeguarding_the_daring_voice_fp_ietm2018_artsfreedom_of_expression.pdf

[8] <https://www.ietm.org/>

[9] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=46001>

[10] <https://interaccio.diba.cat/node/7785>